

Stran 6

7. plenum parlamenta Svetovne romske organizacije in Parlamenta internacionalni Romani unija

Stran 14

Novice

Stran 19

1. mednarodna romska olimpijada – ROMIADA

Stran 21

Obisk slovenskega radia v Monoštru

ROMANO THEM ROMSKI SVET

številka 32, maj 2008

založnik
Zveza Romov Slovenije
Arhitekta Novaka 13
9000 Murska Sobota
tel.: 02 5308-100
fax: 02 5308-104
e-mail: romani.union@siol.net
www.zveza-romov.si
ROMIC ROMSKI INFORMATIVNI CENTER
ROMSKA NADLEŽNA PRODUKCIJA
e-mail: romic@siol.net
www.romic.si

odgovorni urednik
Jožek Horvat - Muc

uredniški odbor
dr. Pavla Štrukelj
Monika Sandreli
Janja Rošer
Slobodan Nezirovič
Bečiri Fatmir

dopisniki
Lujzi Baranja, New York
Dragoljub Ackovič, Beograd
Bogdan Miklič, Novo Mesto

Fotografije so prispevali:
Oto B., Štefan B.,
Stanko B. in drugi

prelom in tisk
Tiskarna Klar, Murska Sobota

naklada
500 izvodov

Po mnenju Ministrstva za kulturo RS št.
415-562/96, se Romano them - Romski svet
šteje med proizvode za katere se plačuje 20%
davek na dodano vrednost.

Izid časopisa Romano them je omogočilo
Ministrstvo za kulturo RS
in Urad za narodnosti RS

<i>Romic</i>	Volilna skupščina ZRS	2
<i>Romic</i>	8. april je svetovni dan Romov	2
<i>Jožek Horvat Muc</i>	Uvodno poročilo o delu ZRS na volilni skupščini (19. aprila 2008)	3
	Pravne - zakonske osnove organiziranja organov	5
<i>Jožek Horvat Muc</i>	Romske skupnosti v Sloveniji	5
<i>Monika Sandreli</i>	7. plenum parlamenta Svetovne romske organizacije in Parlamenta internacionalni Romani unija	6
<i>Urad Vlade RS za narodnosti</i>	Mnenje Urada Vlade RS za narodnosti glede dela in pomena Zveze Romov Slovenije	8
<i>Bogdan Miklič</i>	Romi iz Goriče vasine taborijo več	10
<i>Bogdan Miklič</i>	Romi iz naselja Trata bi radi živeli drugače	10
<i>Bogdan Miklič</i>	Otroci na prvi bojni črti	12
<i>Fatmir Bečiri</i>	Komisija za romska vprašanja	13
<i>Andreja Simonič</i>	2. redna letna skupščina ZKD Maribor	13
	Novice	14
<i>Jadranka Šarkezi</i>	Romsko-slovenski časopis	17
<i>Fatmir Bečiri</i>	SEMINAR »nediskriminacija: od teorije k praksi«	18
<i>Romana Vidic</i>	1. mednarodna romska olimpijada - ROMIADA ..	19
<i>Romic</i>	Obisk slovenskega radia v Monoštru	21
<i>Prim. mag. Branislava Belović, dr. med</i>	Spomini na posvetovalnico za dojenčke	22
<i>Bogdan Miklič</i>	Dan se začne z veliko skodelico kave	23

Volilna skupščina ZRS

Romic

Tudi prihodnja štiri leta bo predsednik Zveze Romov Slovenije ostal Jožek Horvat - Muc, so v Murski Soboti sklenili udeleženci sobotne volilne skupščine te slovenske romske organizacije. Podpredsednika Zveze sta postala Stanko Baranja in Bojan Tudiija, tajnik bo Fatmir Bećiri, sekretarka pa bo še naprej Janja Rošer.

S ponovno izvolitvijo Jožeka Horvata za predsednika Romske Zveze Slovenije – vodi jo že od ustanovitve – so mu predstavniki dvanajstih od osemnajstih slovenskih romskih društev, ki so še v tej zvezi, ponovno izrekli priznanje za vse njegovo dosedanje pionirsko delo pri organiziranju najprej prekmurskih, nato pa vseh slovenskih Romov v zvezo, ki je dolgo bila edini formalni sogovornik državi. V svojem poročilu o delu Zveze Romov v zadnjih štirih letih je predsednik Horvat upravičeno prav delovanju zveze pripisal zasluge za velike dosežke in izbolj-

šanje položaja Romov v slovenski družbi. Po njegovem prepričanju je tudi lansko sprejetje zakona o romski skupnosti močno posledica dolgoletnih prizadevanj ZRS. Zveza redno pripravlja letne romske izobraževalne taborne, skrbi za založni-

ško dejavnost, po Forumu romskih svetnikov povezuje romske politične predstavnike v občinskih svetih.

Prizadevanje za večjo enotnost slovenskih Romov bo torej še naprej ena od poglobitvenih nalog Zveze Romov Slovenije in predsednika.

8. april je svetovni dan Romov

Romic

Na ta dan leta 1971 je bil namreč v Londonu prvi svetovni romski kongres. V Sloveniji živi okoli deset tisoč Romov. Njihovi predstavniki so se danes zbrali v krškem kulturnem domu, kjer je Zveza Romov Slovenije pripravila letošnjo osrednjo kulturno prireditev. Romi so se seveda predstavili s svojo kulturo - glasbo in plesom, predvajali so dva kratka filma, ki sta nastala v Luksuz produkciji Društva zaveznikov mehkega pristanka iz Krškega (DZMP), film Sebastjana in Kata-

rine Brajdič iz Kerinovega grma je pred dnevi celo osvojil srebrno klapo na festivalu Zoom v Ljubljani, slavnostni govornik na prireditvi pa je bil mag. Stane Baluh, direktor Urada za narodnosti RS. Ta je v svojem govoru med drugim poudaril, da so bili v zadnjem času narajeni nekateri pomembni premiki

- nastal je zakonski okvir, pripravlja pa se operacionalizacija zakona na nacionalni ravni. Vse to naj bi po njegovem omogočilo, da bo romska skupnost kot celota začela aktivneje sodelovati in delovati pri urejanju svojega položaja in uresničevanja pravic svojih pripadnikov. Ob tem je omenil tudi pomen znanja in iz-

obrazbe, ki sta tisti zaklad, ki najbolj bogati človeka, tako duhovno kot materialno.

Zbrane je pozdravil tudi župan krške občine Franc Bogovič, priložnostni nagovor pa je pripravil tudi Bogdan Miklič, romski novinar in predsednik društva Cigani nekoč- Romi danes. V kulturnem programu so se predstavili: otroci iz romskega društva Čavora iz Krškega, ki delujejo pod mentorstvom Mihele Brajdič, Extra Popo (Romeo Horvat) in Roms band, plesalci Romskega društva Romano Pralipe iz Maribora, glasbena skupina Pejtašaugo iz romskega naselja Kamenci, člani društva Romano vozo iz Velenja, romskega društva Romano Veseli iz Novega mesta, številčna folklorna skupina iz Prekmurja in znameniti in popularen Halgato Band.

Uvodno poročilo o delu ZRS na volilni skupščini (19. aprila 2008)

Jožek Horvat Muc

Spoštovani!

Za nami je tudi v tem mandatu od aprila 2004 do aprila 2008 uspešno in pestro obdobje delovanja romskih društev in njihove krovne organizacije Zveze Romov Slovenije v prizadevanjih za izboljšanje položaja romske skupnosti, za boljšo organiziranost Romov ter za izvajanje drugih pomembnih statutarjih nalog.

Prednostne naloge skupščine Zveze Romov Slovenije, njenega predsedstva, Forumov in drugih delovnih teles so bile v tem času usmerjene predvsem:

V skrb za izboljšanje položaja Romov

V bolj povezano in koordinirano delovanje društev in izvajanje določil Statuta ZRS

V pripravo, nastajanje in sprejetje Zakona o romski skupnosti v RS, ki ga je marca 2007 sprejel Državni zbor

V usposabljanje izvoljenih romskih svetnikov v občinske svete in v večjo politično participacijo Romov v občinah, kjer živijo

V ohranjanje identitete in obogatitev kulturne dejavnosti Romov

V prizadevanje za boljše pogoje

informiranja vključno z romskim radijskim in TV – programom na RTV Slovenije.

Leta 2005 je s posebno določbo Ministrstva za šolstvo in šport Zveza Romov Slovenije prejela status delovanja v javnem interesu, kar je dodatno okrepilo njeno vlogo in pomen. Tako ZRS vse od svojega nastanka pred 12-timi leti opravlja pomembno poslanstvo na področju romske kulture, informiranja, izobraževanja in ohranjanja identitete pripadnikov romske skupnosti. Do sprejetja Zakona o Romih in ustanovitve Sveta romske skupnosti

RS je bila tudi sogovornik državnih organov.

Znano Vam je, da je koncem meseca februarja bila Zveza Romov Slovenije gostitelj parlamenta Svetovne romske organizacije. Gostje so bili iz 35 držav, pokroviteljica tega srečanja pa je bila Vlada Republike Slovenije. Zanimivi sta bili oceni gostov v Sloveniji.

Tako je Stanislaw Stankiewicz, predsednik IRU med drugim dejal: »V Slovenijo smo prišli, ker je vaša država odprta in razume romsko problematiko, o čemer smo se člani IRU prepričali ob obiskih v Sloveniji in v pogostih stikih z ZRS. Tudi pohvalne besede v Bruslju in Strasbourgu o Sloveniji so vplivale, da je vaša država izbrana za zasedanje romskega parlamenta.«

Minister za šolstvo dr. Milan Zver pa je ob tej priliki dejal: »V Sloveniji imamo srečo, da imamo tako dejavno romsko skupnost, ki sooblikuje politiko in strategijo za urejanje romske problematike. Uspeh je odvisen od sodelovanja med Romi ter državno in lokalnimi skupnostmi.«

Pozitivne ocene o našem delovanju, tako ZRS, kot novoustanovljenega Sveta romske skupnosti smo pred dnevi prejeli tudi od najvišjih predstavnikov Republike Slovenije dr. Danila Türka, Janeza Janše in Franceta Cukjatića.

Najpomembnejši dosežek tega obdobja je povečana pravna in zakonska zaščita romske skupnosti v Sloveniji. Ob 13-ih področnih zakonih (šolstvo, kultura, mediji, lokalna samouprava), ki so že doslej zagotavljali posebne pravice za romsko skupnost, ter 19 izvoljenih romskih svetnikov v občinski svet, ki soodločajo o reševanju svojih potreb v občinah, kjer živijo, je Državni zbor končno realiziral določbo 65. člena Ustave RS.

Tako smo več aktivnosti v zadnjih dveh letih v vodstvu ZRS vložili v pripravo novega zakona o romski skupnosti v Sloveniji, ki ga je Dr-

žavni zbor sprejel 30. marca 2007. Namen Državnega zbora in Vlade je v tem, da bi k že sprejetim dvanajstim področnim zakonom (od šolstva do knjižničarstva, medijev, zakona o RTV in volitev svetnikov v lokalne skupnosti) s tem temeljnim zakonom dodatno zagotovili boljši položaj Romov v Sloveniji.

Sprejeti romskih zakon zagotavlja posebne pravice pripadnikom romske skupnosti (izobraževanje, kultura, mediji idr.), za zagotavljanje teh pravic vzpostavlja organiziranost romske skupnosti na občinski ravni (posebni šestčlanski za romska vprašanja, ki jih imenujejo občinski sveti) in na državni ravni (Svet romske skupnosti RS – od tega je 14 članov imenovala ZRS in 7 članov romski svetniki), omogoča soodločanje Romov pri vprašanjih, ki zadevajo romsko skupnost, ter zagotavlja državna proračunska sredstva za potrebe Romov.

Ves čas nastajanja zakona je ZRS aktivno sodelovala. V zakon so vključene naše najpomembnejše pripombe in predlogi. Naj Vas spomnim na razpravo o predlogu tega zakona na seji skupščine ZRS, na Forumu romskih svetnikov pri ZRS, na usposabljanju predstavnikov romskih društev in romskih svetnikov, na dveh razpravah v državnem svetu, ter na odborih in komisijah Državnega zbora. Svet romske skupnosti RS je opravil že pet sej in sprejel svoj Poslovnik o delovanju. Na zadnjih dveh sejah smo predvsem prispevali naše pripombe na Nacionalni program ukrepov za pomoč Romov, ki ga pripravlja Vlada. Prve izkušnje so dobre. Zakon nam omogoča še širše možnosti za večjo politično participacijo Romov v občinah in na državni ravni, da bomo tako Romi samo prevzemali odgovornost za izboljšanje razmer.

Na političnem področju smo v ZRS preko Forumov organizirali nekatere odmevnejše konference,

posvete in okrogle mize:

Septembra 2005 – mednarodno konferenco o Romih v srednji in jugovzhodni Evropi

Marca 2007 – okroglo mizo o političnem položaju Romov

Septembra 2007 – konferenco o vlogi in pomeni delovanja Zveze Romov Slovenije

Vsako leto smo organizirali tradicionalne mednarodne romske tabore.

Naša ZRS je v teh letih veliko pripomogla tudi k izboljšanju informativne dejavnosti tako za pripadnike romske skupnosti kot za večinsko prebivalstvo s časopisno in radijsko dejavnostjo v okviru ROMIC-a, pa tudi z založniško dejavnostjo (številne kasete in CD-ji z romsko glasbo, knjige in publikacije – med njimi doslej 10 romskih zbornikov). Vrhunec informativne dejavnosti pa predstavlja radijski in TV – programa za Rome, ki ga pripravlja in oddaja RTV Slovenije in s tem uresničuje določila Zakona o RTV. Romski radijski program je začel oddajati jeseni 2007, TV – program pa 28. marca 2008 z oddajo »**So vakeres – Kaj govoriš.**«

Dodati je treba, da smo marca 2008 z določbo APEC končno dobili tudi lastno radijsko frekvenco in tako imamo vse pogoje za lastne radijske oddaje.

Kulturna dejavnost Romov je kar bogata in pestra. Usmerjajo in izvajajo jo romska društva, ki jim uspeva ohranjati predvsem kulturno dediščino, glasbeno in folklorno dejavnost ob materialni pomoči Ministrstva za kulturo.

Na tem področju pa moramo opozoriti tudi na nekatere slabosti. Nekatera društva so na kulturnem področju premalo aktivna in slabo organizirana. Celotno na razpise Ministrstva za kulturo se ne prijavljajo, premalo dosledno se lotevajo razpisnih nalog, priprave dokumentacije in računov. Bolj se bo v prihodnje potrebno zavedati, da vsega name-

sto društev ne more opraviti zveza Romov, saj vsako društvo za svojo dejavnost samo prevzema odgovornost.

Druga slabost, ki se ponavlja in že dolgo časa povzroča napetosti in nesporazume znotraj vodstva ZRS sta položaj in pristojnosti Foruma romskih svetnikov pri ZRS. Četudi Forum romskih svetnikov pri ZRS podobno kot politični in ženski forum pri ZRS uspešno delujejo, bi želel Svetniški forum Svetniški forum drugačni, bolj samostojni status znotraj ZRS. Po določenih Zakon o romski skupnosti in Statutu ZRS pa imata status pravne osebe samo Svet romske skupnosti in Zveza Romov Slovenije. Pravno pač ni mogoče, da znotraj ene pravne osebe – ZRS deluje še druga samostojna pravna oseba. Po 10. členu Statuta je Forum romskih svetnikov delovno telo pri ZRS. Zanimivo pri tem pa je, da se isti svetniki in Forum premalo trudijo,

da bi povečali svoj vpliv v občinskih svetih, v katere so izvoljeni. Tako ima le nekaj občinskih svetov v proračunih sredstva za Rome v občini, pa tudi za delovanje romskih društev ne zagotavljajo finančne podpore. Na drugi stani pa se del svetnikov ne strinja z delovanjem vodstva Foruma in se želijo posebej organizirati v svoj svetniški forum. Predlagam, da svetniki sami ponovno razmislijo o svoji prihodnji organiziranosti, saj gre za njihovo prostovoljno odločitev; v ZRS pa jih pri odločitvah ne omejujemo.

Četudi so se tri romska društva v letu 2006 odločila za samostojno Zvezo za Dolenjsko, imamo sedaj povezanih v ZRS 23 romskih društev.

Tudi po zaslugi ZRS, romskih društev in izvoljenih svetnikov se je marsikaj spremenilo na boljše. Vse bolj smo zadovoljni s prizadevanji državnih organov, še posebej z Uradom za narodnosti. Sprejet je

krovni romski zakon, Vlada pa bo prihodnji mesec sprejela tudi Nacionalni program za Rome.

Sedaj potrebujemo samo še večjo aktivnost društev, svetnikov in ZRS, da bo novi Svet romske skupnosti, kot sogovornik državnih organov obravnaval in sodeloval pri razreševanju najbolj perečih vprašanj in z njimi seznanjal državne organe, Vlado in Državni zbor.

Pomembno je spoznanje večine pripadnikov romske skupnosti, da brez osveščenosti, naše pripravljenosti za aktivno spreminjanje razmer na bolje in dobre organiziranosti ne bo hitrejšega napredka. Samo z večjo enotnostjo, s kupnimi močmi vseh Romov in lastno aktivnostjo, ne bomo odvisni le od dobre volje in pomoči države ter občin.

Le tako bomo sami nosilci izboljšanja lastnih razmer. Čaka nas torej še veliko dela.

Pravne – zakonske osnove organiziranja organov Romske skupnosti v Sloveniji

Jožek Horvat Muc

Zakonsko – pravno osnovo za organiziranje in delovanje organov romske skupnosti v Sloveniji dajejo in opredeljujejo naslednji zakoni in drugi pravni akti:

Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 33/07)

Poslovník Sveta romske skupnosti Republike Slovenije

Zakon o društvih (Uradni list RS, št. 60/95, 49/98 in 89/99)

Statut Zveze Romov Slovenije

Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07)

Zakon o lokalnih volitvah (Uradni list RS, št. 94/07)

I.

Po določenih Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (9. in 10. člen) je najvišji organ romske skupnosti SVET ROMSKE SKUPNOSTI, ki predstavlja interese romske skupnosti v Sloveniji v razmerju do državnih organov.

SVET je OSEBA JAVNEGA

PRAVA. Sestavlja ga 14 predstavnikov ZVEZE ROMOV SLOVENIJE in 7 predstavnikov romske skupnosti v svetih samoupravnih lokalnih skupnosti (torej 7 romskih občinskih svetnikov)

II.

Na podlagi določil Zakona o društvih je za lažje, bolj povezano delovanje in uresničevanje skupnih ciljev, izboljšanje položaja pripadnikov romske skupnosti, je leta 1995 ustanovljena ZVEZA ROMOV

SLOVENIJE, ki združuje letos 23 romskih društev.

ZVEZA ROMOV JE PRAVNA OSEBA JAVNEGA PRAVA. Z odločbo Ministrstva za šolstvo in šport (št. 022-11/2005/7 z dnem: 9.8.2005) ima ZVEZA ROMOV SLOVENIJE status društva, ki deluje v javnem interesu.

Podrobnejše določbe o vlogi in delovanju ZVEZE ROMOV so opredeljene v STATUTU ZVEZE ROMOV, ki ga je potrdila Upravna enota Murska Sobota, 14.10.2005.

ZVEZA ROMOV SLOVENIJE ima pomembno kulturno, politično, informativno in izobraževalno vlogo, v njenem okviru deluje ROMIC, ki pripravlja radijske oddaje in založniško dejavnost namenjeno Romom, kulturne prireditve. Poleg tega aktivno deluje kot usmerjevalec in koordinator aktivnosti romskih društev. V okviru Zveze Romov Slovenije pa delujeta še RIC – Romski izobraževalni center in Svetniška skupina pri Zvezi Romov Slovenije.

III.

Na osnovi določil Zakona o lokalni samoupravi in Zakona o volitvah v lokalne skupnosti v 19 občinah volijo romske svetnike v

občinske svete.

Tako je zagotovljena na lokalni ravni participacija romske skupnosti preko izvoljenih svetnikov, ki prenašajo probleme iz svojih okolij v občinske svete. Pri teh nalogah jim pomagajo romska društva in Zveza Romov, po sprejetju Zakona o romski skupnosti pa je od leta 2007 pri občinskih svetih oblikovano še posebno delovno telo za spremljanje položaja Romov (6 – člansko, najmanj polovica iz vrst Romov).

IV.

Pri ZVEZI ROMOV deluje še FORUM ROMSKIH SVETNIKOV (10. člen STATUTA Zveze Romov).

Forum romskih svetnikov je delovno telo Zveze Romov, pomeni način in obliko delovanja romskih svetnikov.

FORUM ROMSKIH SVETNIKOV NI OSEBA JAVNEGA PRAVA (po nobenem od naštetih zakonov).

Pomembna je njegova vloga pri koordiniranju delovanja romskih svetnikov, njihovem usposabljanju za boljše delo v občinah.

Temeljna obveza izvoljenih romskih svetnikov je aktivno delovanje v občinskih svetih (za izboljšanje

razmer romske skupnosti – svojih volivcev).

Zaključki:

Upoštevalo določila Zakonov je delovanje posameznih organov romske skupnosti pregledno in natančno opredeljeno:

Svet romske skupnosti je oseba javnega prava, Zveza Romov Slovenije je pravna oseba Zakonskega prava, ki deluje v javnem interesu

Forum romskih svetnikov pri ZRS nima statusa osebe javnega prava, ampak je delovno telo pri ZVEZI ROMOV.

V primeru drugačne organiziranosti Foruma romskih svetnikov, o tem odloča Skupščina Zveze Romov.

Če skupščina Zveze Romov želi spremembo vsebine 10. člena Statuta Zveze Romov (ustanavljanje Forumov) mora predhodno dobiti soglasje Upravne enote – oddelka za upravno – notranje zadeve (po določitih Zakona o društvih).

Svetniki se prostovoljno odločajo po svoji vesti, ali hočejo sodelovati kot člani Foruma pri Zvezi Romov, ali pa se odloča za kakšno drugo obliko organiziranosti. Pri tem morajo upoštevati določila Zakona o društvih oziroma Statut Zveze Romov Slovenije.

7. plenum parlamenta Svetovne romske organizacije in Parlamenta internacionalni Romani unija

Monika Sandreli

Od 22-24. februarja v hotelu Diana v Murski Soboti, potekal 7.Plenuma Parlamenta Svetovne romske organizacije. Člani parlamenta svetovne romske organizaci-

je IRU, so za sedmo plenarno zasedanje že drugič izbrali Slovenijo. Pokroviteljica dvodnevnega plenuma je slovenska vlada, gostiteljica pa Zveza Romov Slovenije. Predse-

dnik IRU Stanislav Stankiewicz je poudaril, da ponovni obisk članov ni naključje, ampak rezultat dobrega sodelovanja z ZRS in slovensko vlado. Slovenija je odprta država, ki

razume slovensko problematiko. O tem smo se prepričali med lanskim obiskom, veliko pohvalnih besed o Sloveniji pa smo slišali tudi v ustanovah EU in Sveta Evrope. Za nas je pomembno, da smo prišli v Slovenijo v času njenega predsedovanja EU saj je ena od pomembnih evropskih tem tudi urejanje romske problematike, je na plenumu parlamenta povedal Stankiewicz.

V imenu Vlade Republike Slovenije spregovoril in pozdravil navzoče dr. Milan Zver minister za šolstvo in šport. Milan Zver je poudaril, da Romi predstavljajo veliko socialno silo, zato je dolžnost evropskih in svetovnih politikov, da ji omogoči integracijo v življensko okolje. Kot prvo me nalogami na tem področju, je Zver omenil izobraževanje Romov in poudaril da imamo v Sloveniji srečo, ker je romska skupnost zelo dejavna. Za sprejem ter izvajanje politike in strategije urejanja položaja Romov sta potrebna

dva dela voljna partnerja država in Romi.

Ministru za šolstvo in šport Milanu Zveru so izročili deklaracijo, v kateri člani romskega parlamenta seznanjajo EU s položajem Romov in predlagajo način reševanja njihovih težav. Skupni imenovalec težav Romov je njihov slab ekonomski in socialni položaj, neurejeno bivalno okolje, kot posledica navedenega pa njihova slaba integriranost v življenska okolja.

Predsednik Zveze Romov Slovenije Jožek Horvat- Muc pa pravi da je plenum zelo pomemben za ZRS kar se je izkazalo pri pripravi plenuma in s tem dobila ugled in moč v tujini. Za Slovenijo pa se je izkazalo, da dobro skrbi za svoje Rome.

Delegacija Svetovne romske organizacije je obiskala tudi romska naselja. Obisk v Sloveniji je ocenila kot uspešnega, zadovoljni pa so bili tudi pogovori s predstavniki vlade. Na plenumu pa se niso

mogli dogovoriti v kateri državi bo kongres.

V Evropi živi dvanajst milijonov Romov in pomenijo največjo evropsko kulturno in etnično manjšino. Med njimi je majhen delež potujočih, so poudarili v resoluciji in izrazili upanje, da medkulturni dialog, ključna tema slovenskega predsedovanja, ne bo zaobšel Romov. Slab socialni položaj, šibka izobraženost ter neurejene bivalne razmere so največje težave evropskih Romov, integracija in izobraževanje pa ključna za njihovo reševanje, omenjajo v resoluciji. Veliko upanje ter znak razumevanja in pripravljenosti za reševanje romskega vprašanja bi pomenilo uradno priznanje romskega jezika, navajajo v dokumentu. Opozorili so tudi na problem etničnega čiščenja, ki so ga Romi občutili med konflikti v Bosni in Hercegovini ter na Kosovu in pred katerim si je Evropa zatisnila oči.

Namen plenuma je bil opozoriti na težave ter dati novo spodbudo njihovem reševanju. Slovenski vladi in nekaterim ustanovam bodo posredovali priporočila, sprejeta na plenumu. Prvo se nanaša na razmere na Kosovu, kjer živijo tudi Romi, in na skrb za Rome v Srbiji, zlasti tiste, ki so se v preteklosti tja preselili s Kosova. V drugem priporočilu opozarjajo na problem izobraževanja romskih otrok in mladine, v tretjem pa na problem zdravja in zaposlovanja Romov ter na pomen romskih medijev.

S tem želijo vplivati na evropsko

politiko v zvezi z navedenimi vprašanji.

Veliko sredstev so doslej vlade evropskih držav namenile izboljšanju položaja romskih skupnosti, a rezultati niso zadovoljivi. Udeleženci plenuma zato predlagajo, naj bodo v nadzor porabe teh sredstev vključeni tudi Romi.

Želijo, da bi bil v Parizu ustanovljen romski inštitut, namenjen predvsem izobraževanju Romov ter preučevanju romske kulture. Z družbo Microsoft bi se radi dogovorili o možnostih razvoja računalniških programov in spletnih strani v romskem jeziku.

Mnenje Urada Vlade RS za narodnosti glede dela in pomena Zveze Romov Slovenije

Urad Vlade RS za narodnosti

Spoštovani!

Med Romi v Sloveniji so zaradi zgodovinske usode in različnih drugih okoliščin velike razlike, ki temeljijo na tradiciji, specifičnem, od večinskega drugačnem načinu življenja, pa tudi stopnji socializacije in integriranosti v okolje. Ocenjuje se, da so razmere med Romi v severovzhodnem delu Slovenije bistveno boljše kot pri Romih v južnem delu Slovenije. Zaznati je, da je sprejemanje pripadnikov romske skupnosti s strani večinskega prebivalstva veliko večje v Prekmurju, kjer je več desetletno konstruktivno iskanje rešitev obrodilo velike sadove, sociološki dejavniki so bili v tem delu Slovenije veliko bolj ugodni in ni prihajalo do tako velikih naspotij ter nestrpnosti kot na področju Dolenjske, Bele Krajine in Posavja.

Prav na področju Prekmurja že vse od leta 1996 deluje, sprva kot Zveza romskih društev Slovenije, Zveza Romov Slovenije. Svoj veljavni statut je sprejela in potrdila na pristojni upravni enoti oktobra 2005. Ustanovljena je bila zaradi lažjega in bolj povezanega delovanja in uresničevanja skupnih ciljev za izboljšanje položaja pripadnikov romske skupnosti v Sloveniji. Zveza Romov Slovenije ima status društva, ki deluje v javnem interesu na področju vzgoje, izobraževanja ter kulture. Je pravna oseba zasebnega prava, ki pod svojo »streho« združuje številna romska društva, tako iz Prekmurja in Štajerske (Maribor, Velenje) kot tudi iz Dolenjske, Bele Krajine in Posavja. Je njihov povezovalni element, koordinator in idejni snovalec skupnih interesov.

Naloge in cilji ustanovitve Zveze Romov Slovenije so bili predvsem prizadevanje za izboljšanje položaja romske skupnosti kot specifične skupnosti v Republiki Sloveniji, usklajevanje in koordinacija delovanja včlanjenih društev, skrb za ohranitev identitete in posebnosti romske skupnosti, še posebej pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok, ohranjanju in razvijanju romske kulturne dejavnosti ter informiranju, pa tudi spodbujanje soodločanja Romov pri zadevah, ki zadevajo njihove posebne pravice.

Danes Zveza Romov Slovenije izdaja informativni časopis »Romano them« / »Romski svet«, ki obravnava dogodke, ki zanimajo in se dotaknejo romske skupnosti. V sklopu Zveze Romov Slovenije deluje Romski informativni center

ROMIC in romska radijska produkcija, ki je v začetku leta 2008 uspešno pridobil lokalno radijsko frekvenco za območje Murske Sobotice z okolico, sodeluje pa tudi pri kreiranju romske televizijske oddaje »Romano Dikhijpe« / »Romski razgledi«, televizijske oddaje RTV Slovenija »So vakeres? – Kaj govoriš?« ter romske radijske oddaje Radia Slovenija »Naše poti – Amare droma«. V okviru Zveze Romov Slovenije delujejo: Ženski forum, Politični forum, Forum romskih svetnikov in aprila 2008 ustanovljena Svetniška skupina pri Zvezi Romov Slovenije, kjer funkcionarje forumov na predlog članov forumov imenuje in razrešuje Skupščina Zveze Romov Slovenije.

Zveza Romov Slovenije je vsekozi uspešno aktivno sodelovala z nekaterimi vladnimi organi, kot je Urad Vlade RS za narodnosti, Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za šolstvo in šport, raziskovalnimi ustanovami in vidnimi strokovnjaki – posamezniki, ki raziskujejo in znanstveno delujejo na področju romske skupnosti.

Zveza Romov Slovenije je imela v preteklosti in ima še danes aktivno vlogo pri organiziranju Romov, njihovem ozaveščanju, povezovanju in sodelovanju. Vse bolj aktivno deluje kot usmerjevalec in koordinator aktivnosti romskih društev, vsako leto pripravlja mednarodna srečanja, romske tabore in kulturne prireditve. 5. februarja 2007 so bili v Novem mestu odprti novi poslovni prostori oziroma pisarna Zveze Romov Slovenije, s to pridobitvijo na Dolenjskem je Zvezi Romov Slovenije omogočeno nemoteno ter boljše delovanje in dostopnost, saj izredno veliko število Romov živi prav na področju Dolenjske, Bele Krajine in Posavja.

Zveza je pripomogla k ustanovitvi številnih romskih društev, ki v svoji dejavnosti združujejo prizadevanja za ohranitev romskega jezika, glasbe, plesa, šeg in navad, torej iz-

redno bogate kulturne dediščine, ki jo prav s pomočjo aktivnega delovanja romskih društev bolje spoznava tudi ostali prebivalci Slovenije. Do danes je ustanovljenih že čez 30 romskih društev, pri čemer nikakor ne smemo pozabiti na pomembno vlogo, ki so jo in jo še vedno igrajo društva pri prizadevanjih za izboljšanje položaja pripadnikov romske skupnosti v posameznih občinah ter na delo romskih svetnikov.

Vse do leta 2007, ko je bil sprejet Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji ZRomS-1 (Uradni list RS, št. 33/07; ZRomS-1), ki je uredil tudi vprašanje formalnega zastopstva romske skupnosti v Sloveniji, je Zveza Romov Slovenije predstavljala in igrala vlogo osrednje romske organizacije in sogovornika na državni ravni.

Skozi leta je Zveza Romov Slovenije preko svojega delovanja prerasla v tisto obliko znotraj romske skupnosti, ki je kot krovna organizacija (čeprav nista bila to razmerje in položaj Zveze Romov Slovenije nikjer določena) postala kompetenten sogovornik državnih organov. Velik premik v to smer sta v letu 2003 pomenila dopis takratnega predsednika Državnega zbora, ki je po srečanju s predstavniki Zveze Romov Slovenije vsem odborom Državnega zbora razposlal priporočilo, da se na seje odborov v kontekstu širše razprave vabi tudi predstavnike Zveze Romov Slovenije, kadar se bodo obravnavala tista vprašanja, ki se dotaknejo tudi romske skupnosti. Nadaljevanje pa predstavlja navodilo takratnega Generalnega sekretarja vlade, ki je pozval vsa ministrstva in vladne službe, da kadar državni organi, v okviru izvršilne veje oblasti (vlada, ministrstva, drugi državni organi), odločajo s podzakonskimi in drugimi akti, se drugi odstavek 15. člena Zakona o samoupravnih narodnih skupnostih, da se predhodno pridobi mnenje najvišjih organov narodnih skupnosti, smiselno upora-

blja tudi za romsko skupnost in je najvišji organ v tem primeru Zveza Romov Slovenije. Tako je Zveza Romov Slovenije do leta 2007 dejansko pridobila status organa, ki je bil sogovornik na državni ravni in neformalni zastopnik celotne romske skupnosti.

Na podlagi sprejetega ZRomS-1 je bil v letu 2007 ustanovljen Svet romske skupnosti Republike Slovenije, ki predstavlja interese romske skupnosti v Sloveniji v razmerju do državnih organov in je oseba javnega prava ter je pravno osebnost pridobila z dnem ustanovitve. ZRomS-1 tudi natančno določa njegovo sestavo, torej zahteva enaindvajset članov, od tega pa večina (torej štirinajst) prihaja prav iz vrst Zveze Romov Slovenije, ostalih sedem članov je iz vrst romskih svetnikov. Tovrstna oblika organiziranosti oziroma krovne organizacije, v smislu, kot je sedaj zastavljena, je nadgradnja dozdejšnjih razmer, saj gre za organ, ki deluje samostojno, ki nima statusa društva, ki je sestavljen tako raznovrstno in celovito, da bo sposoben kakovostno in učinkovito delovati ter aktivno ustvarjati prakso dobrih potez v korist romske skupnosti v Sloveniji.

Na Uradu Vlade RS za narodnosti smo prepričani in tudi izkušnje pri delu s pripadniki romske skupnosti so pokazale, da prizadevanja državnih organov in samoupravnih lokalnih skupnosti ne morejo dosežati optimalnih rezultatov, če Romi v te dejavnosti tudi sami niso aktivno vključeni in če se jih vanje ne vključuje kot enakovrednega partnerja. **Menimo, da je delo Zveze Romov Slovenije na področju vzgoje in izobraževanja ter kulture središčnega pomena za celotno romsko skupnost, svojo aktivno vlogo pri iskanju rešitev za izboljšanje položaja pripadnikov romske skupnosti ter za večjo in lažjo integracijo pa zveza izkazuje tudi s prijavo projekta na javni**

razpis Ministrstva za šolstvo in šport »Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje« (objavljen je bil dne 4. 4. 2008 na spletnih straneh ministrstva).

Po oceni Urada Vlade RS za naro-

dnosti Zveza Romov Slovenije svoje poslanstvo opravlja profesionalno, kakovostno in premore zelo veliko znanja ter izkušenj, ki jih uspešno vključuje v svoje aktivnosti. Na področju vzgoje in izobraževanja je

bila zveza zelo aktivna tudi pripravi osrednjega dokumenta – Strategije vzgoje in izobraževanja Romov v Republiki Sloveniji (2004; in je še vedno aktualna) ter njeni implementaciji v praksi.

Romi iz Goriče vasi ne taborijo več

Bogdan Miklič

Romi iz Goriče vasi pri Ribnici, ki so (datum) nekaj dni taborili pred ribniško občino, so po sestanku z županom, odšli domov.

Na sestanku z ribniškim županom Jožetom Levstekom, so se Romi dogovorili o morebitni gradnji vodovoda in uvedbi elektrike v vas, pri čemer naj bi, po besedah župana, sodelovala tudi občina. »Na podlagi tega dogovora so Romi, ki so taborili pred občinsko stavbo, v

petek okrog pol petih popoldan odšli domov in pospravili za seboj,« je dejal župan Levstek in dodal, da je to za začetek dovolj.

O njihovi želji po legalizaciji romskega naselja pa so obvestili MOP, a je župan skeptičen, saj nad naseljem potekajo kar trije daljnovodi. »Z naše strani bomo poskušali vse, da dobijo vodovod in elektriko,« obljublja ribniški župan in dodaja, da je Rome v Goriči vasi že večkrat

obiskal in jih bo tudi v prihodnje.

Kot je znano, so Romi iz Goriče vasi pred ribniško občino protestno postavili šotore in od župana zahtevali boljše pogoje za življenje. Razmere v naselju Goriča vas so po njihovem mnenju katastrofalne, saj v njem ni ne tekoče vode ne kanalizacije. Od župana so zato zahtevali nadomestno lokacijo ali legalizacijo zdajšnjega naselja ter elektriko in vodo.

Romi iz naselja Trata bi radi živeli drugače

Bogdan Miklič

Albin Lah, član sveta romske skupnosti Republike Slovenije in predsednik romskega društva Maj, bo različnim institucijam poslal dopis, v katerem opozarja na prepočasno reševanje bivanjske problematike v kočevskih romskih naseljih.

V nekaterih slovenskih občinah so poskrbeli za svoje romske prebivalce in jih »legalizirali«, drugod morajo še vedno živeti enako kot njihovi predniki pred več sto leti.

Ena takih lis je še vedno kočevska regija, kjer je tudi romsko naselje Trata - skupina barak, skrbno sestavljenih iz najrazličnejših materialov. V eni od njih, s hišno številko 14/36, živi z družino tudi Albin Lah, član Sveta romske skupnosti Republike Slovenije in predsednik romskega društva Maj. V prihodnjih dneh bo različnim institucijam poslal dopis, v katerem opozarja na prepočasno reševanje

stanovanjske oziroma bivanjske problematike v kočevskih romskih naseljih. Dopis bo poslal tudi Zvezi Romov Slovenije in Svetu romske skupnosti Republike Slovenije.

V barake pridejo tudi podgane

Lah je bil za člana Sveta romske skupnosti izvoljen lani. Perečo romsko problematiko pa skuša reševati že od leta 1976. Pred leti je tudi sam hotel poskrbeti za svojo

družino, namreč želel je zgraditi oziroma postaviti za življenje bolj primeren objekt, kot je baraka, ki jo je na Trati postavil pred približno 30 leti. Njegova soproga Mojca nam je povedala, da pridejo v barako tudi podgane in da jim je pozimi zelo mrzlo, skratka da imajo neprimerno življenje, ki bi si ga radi uredili. Albin Lah je potrdil Mojčine navedbe in dodal, da jim bivalna baraka razpada.

Albin Lah pravi, da so se na Trati **Romi** prvič pojavili leta 1970. Tri skromne romske družine so si takrat postavile avtobus, v katerem so bivali in tako preživeli čas, ki je bil za Rome neprijeten. Nato pa se je naselje kmalu začelo širiti, prihajali so še drugi **Romi**, ki so se priseljevali iz drugih občin, na primer iz Trebnjega in Novega mesta.

Še zdaj brez elektrike

Na Trati romski prebivalci že od vsega začetka živijo brez elektrike. Veliko let pa so preživeli tudi brez vode, ki so jo prinašali iz bližnjega kočevskega jezera in bencinskega servisa Petrol. Lah pravi, da jim strah povzročajo miši, zaradi katerih naj bi bila v Mestnem Logu pri Kočevju pred nekaj leti zbolela romska dek lica, ki je komajda preživela. Boriijo pa se tudi črevesnih bolezni.

Je pa Rome v Kočevju v minulih dneh presenetila Marta Pust, predsednica Humanitarnega društva Marjetica, ki je v izjavi za Večer dejala, da si v društvu prizadevajo pomagati čim večjemu številu socialno ogroženih družin. Zato so iz različnih naslovov pridobili štiri tone oblačil, nekaj konzerv in higienskih potrebščin, ki so jih razdelili

Romom na Trati in v Željnah ter Goriči vasi pri Ribnici. Marta Pust, ki Rome pozna in se z njimi srečuje okoli 15 let, pravi, da je ugotovila, da živijo kočevski in ribniški **Romi** človeku neprimerno življenje in da pozna Rome, ki so po vodo hodili na pokopališče, kar jo je močno prizadelo. Pustova še pojasnjuje, da je pri Romih dobila pozitiven vtis in da jih pogosto obiskuje v njihovih naseljih. Opaža, da so veseli najmanjše pomoči, hkrati pa opozarja, da bi morale tudi ostale organizacije poskrbeti za romsko skupnost. Pustova, ki humanitarno društvo Marjetica vodi komaj šest mesecev, dodaja, da jih nihče ne sofinancira. Zahvaljuje pa se Ljubljanskih mlekarnam, ki so pomagale z mlekom, Radenski, kjer so jih spodbujali k humanitarni pomoči Romom, in vsem, ki jim priskočijo na pomoč.

Kot je neuradno slišati, naj bi zaradi predvidene širitve industrijske cone prebivalce Trat preselili na novo lokacijo, vendar nam na občini Kočevje te informacije niso potrdili. Nekateri **Romi**, med njimi tudi Albin Lah z družino, bi sprejeli odločitev o preselitvi, vendar pod pogojem, da bi država ali lokalna skupnost primerno poskrbela za njihovo družino.

Odkar imajo **Romi** v Kerinovem grmu možnost odkupa zemljišč, na katerih so si na črno postavili hiše, in s tem legalizacije svojega imetja, in naselju ni več sloge. Nastajajo trenja med tistimi, ki nakup zmorejo in ostalimi. Vse to se odraža tudi na romskih šoloobveznih otrokih, s katerimi imajo na Osnovni šoli Leskovec sedaj več težav, kot v preteklosti.

Ker je Svet staršev naslovil apel

na občino Krško in ministrstvo za šolstvo, je romsko problematiko obravnaval Občinski svet. Ravnatelj šole Anton Bizjak je med drugim dejal, da so v prvi vrsti starši odgovorni, da otrok redno obiskuje pouk, ne pa, da jih zjutraj zbujajo voznik šolskega kombija. **Romi** so mu te odkrite besede zelo zamerili in spisali peticijo, češ, kako jih je užalil. Od ponedeljka jih večina v znak protesta otrok ne pusti v šolo. V peticiji računajo na Bizjakovo pomoč, da bi v Kerinovem grmu čim prej dobili elektriko, saj v resnici vedo, kako si ravnatelj s celotnim učiteljskim kolektivom prizadeva za dobro romskih otrok. Ko je pred kratkim dal voznik šolskega kombija odpoved, ker agresivnosti otrok ni več prenesel, je vlogo šoferja do namestitve drugega voznika prevzel kar ravnatelj Bizjak, ki je tudi sicer redni obiskovalec Kerinovega grma, ker želi, da bi starši bolj dojeli pomen izobraževanja za romsko populacijo.

Romski svetnik Moran Jurkovič je z Aleksandro Liebenšek iz Društva za razvoj enakih možnosti za danes ob 14. uri sklical sestanek v naselju. Pogovarjali se bodo o tem, kako doseči, da bi vsakemu, ki se je odločil na obroke odkupiti zemljo, po plačanem tretjem obroku že priključili elektriko. Jurkovič pravi, da je bila takšna obljuba župana, a žal to ni ne posneto ne zapisano. Župan Franci Bogovič je službeno v tujini, zato danes ni moč preveriti, koliko drži trditev romskega svetnika. Sicer pa velja, da se je na električno omrežje možno priključiti šele, ko je objekt legaliziran, torej kupljena zemlja in izdano gradbeno dovoljenje.

Vabimo Vas k poslušanju romskega radija Romi
na frekvenci 97,6 MHz.

ROMIC ROMSKI INFORMATIVNI CENTER
ROMSKA RADIJSKA PRODUKCIJA

Otroci na prvi bojni črti

Bogdan Miklič

Kerinov Grm | 17. 4. 2008,

Prebivalci največjega romskega naselja v krški občini so v protestnem pismu zapisali, da če ne bodo dobili elektrike, v šolo v Leskovec ne bodo pošiljali otrok. Romski otroci morajo v šolo, se strinjajo podžupanja, ravnatelj osnovne šole in tudi romski svetnik.

Prebivalci največjega romskega naselja v krški občini so napisali protestno pismo in ga poslali občini, ministrstvu za šolstvo, OŠ Leskovec, policiji ter slovenski zvezi Romov. V njej sporočajo, da njihovi otroci do nadaljnjega ne bodo obiskovali pouka v OŠ Leskovec. Vzrok za to tiči v ravnatelju **Anton Bizjaku** in svetu staršev, ki so na izredni seji občinskega sveta odkrito spregovorili o romski problematiki na tamkajšnji šoli. *"Ob objavi v medijih smo starši romskih otrok, ki obiskujejo OŠ Leskovec, počutili neznansko ponižanje in diskriminacijo," so zapisali v peticiji oz. ugovoru staršev. Starši navajajo, da njihovi otroci prihajajo v šolo pomanjkljivo oblečeni, lačni in umazani zaradi neznanskih življenjskih pogojev v Kerinovem grmu. »Življenje brez električnega omrežja, ki je eden od osnovnih pogojev, je težko," pravijo Romi "saj nimamo ne tople vode ne pralnega stroja ali hladilnika, zato si ne moremo umisliti zaloga hrane."* Ponekod v naselju sicer rotopotajo agregati, a tak način pridobivanja energije je drag in moteč za okolico, dodajajo podpisniki peticije. Vir vsega zla je torej v elektriki. Tega bodo posamezna romska gospodinjstva pridobila, ko bodo legalizirala svoje na črno postavljene hiše. *"Ker se bo večina odločila za odplačevanje zemljišč na obroke, bomo za pridobitev elektrike potrebovali par let,"* so zapisali v ugovoru.

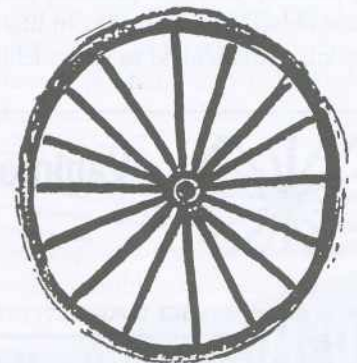
Romi trdijo, da je občina obljubila vsakemu, ki bo plačal tri obroke za zemljišče, že omogočila priključitev telefona. *"Žal to ni nikjer zapisano,"* pravi romski svetnik **Moran Jurkovič**, zato se občina sedaj izgovarja, da ni nič obljubila. Na občini o taki obljubi ne vedo nič, **Romi** pa so se odločili, da bodo z nepošiljanjem otrok v šolo skušali doseči elektrifikacijo naselja.

Vročja seja na občini

Na pobudo **Sande Libenšek**, ki se kot prostovoljka v Krškem ukvarja z romsko problematiko, so se včeraj popoldne na občini sešli predstavniki romske skupnosti in krške občine. *"Dogovor o tem sestanku je bil določen že prej, preden je bila napisana peticija,"* pojasnjuje podžupanja **Ana Nuša Somrak**. Za sestanek so se namreč dogovorili, da bi Romom pojasnili, kakšne so možnosti odkupa zemljišč in legalizacije hiš. Kot pravi Somrakova, je vzorčni izračun pokazal, da bi morali **Romi** v povprečju za legalizacijo svojih hiš, vključno z električnim priključkom, prispevati okrog 4 tisoč evrov. V to ceno pa ni zajeta cena zemljišča, ki jo občina ponuja Romom po 6 evrov za kvadratni meter, lahko tudi na obroke. Najnižja cena mesečnega obroka pa je 150 evrov. **Romi** so včeraj očitali občini, da se njihovim rojakom v drugih občinah kot sta Novo mesto in Šentjernej godi dosti bolje in Somrakova jim je povedala, da so poti odprte na vse strani. Ne strinja se namreč, da bi 300 Romov držalo v šahu celotno občino, saj za vse občane veljajo enaka merila in pravila. **Romi** so namignili, da se zna zgoditi, da bodo prišli taborit pred občino kot njihovi rojaki v Ribnici, ki so bili pri tem celo uspešni.

Starši morajo biti odgovorni

Na včerajšnjem sestanku **Romi** niso posebej govorili o peticiji. Povedali so le, da otrok ne bodo pošiljali v šolo. Podžupanja Somrakova jim je položila na dušo, naj delajo v prid svojim otrokom, naj bodo odgovorni in naj jih ne pošiljajo na prvo bojno črto ter naj ne preko njih izsiljujejo občine. Ravnatelj OŠ Leskovec pri Krškem Anton Bizjak je prepričan, da je v ozadju te peticije še nekaj drugega. Dodaja, da šolski kombi še naprej prihaja v Kerinov grm po otroke, a se iz njega vrača prazen. Občinskemu svetniku **Moranu Jurkoviču** je ravnatelj svetoval, naj otroke vendarle pošljejo v šolo, za rešitev svojih težav, vezanih na bivanjske razmere, pa naj se obrnejo na svet za sobivanje z romsko skupnostjo, ki ga vodi Nataša Brajdič Slivšek. Bizjak je prepričan, da **Romi** s takim načinom protesta ne bodo ničesar dosegli, ampak večjemu škodovali svojim otrokom. Romski svetnik Moran Jurkovič pa nam je včeraj zvečer, po pogovoru na občini dejal: *"Otroci ne smejo biti žrtve, morajo v šolo, mi pa se bomo z drugimi sogovorniki pogovarjali, da rešimo težave."* Tako je tudi svetoval svojim rojakom, a kot je dejal, ni prepričan, da bodo njegov nasvet upoštevali.

Komisija za romska vprašanja

Fatmir Bećiri

V sredo 12.marca 2008 smo se v prostorih Mestne občine Maribor zbrali na sestanku, kjer smo obravnavali tematiko Romov in njihovih stanovanjskih problemov, ter problemov, s kateri se srečujejo Romi v vsakdanjem življenju nasploh in se dogovarjali, da bi ustanovili Komisijo za romska vprašanja tudi v Mariboru. Na sestanku so bili navzoči: g. podžupan Rok Peče, pomočnik podžupana g. Aleš Škof, direktor Centra za socialno delo – g. Tivadar, direktorica Javnega medobčinskega stanovanjskega sklada – ga. mag. Tatjana Vindiš Furman in ga. Anita Voksanovič, predstavnica iz Zavoda RS za zaposlovanje, predstavnik romskega društva Romano Pralipe – g. Fatmir Bećiri in svetovalka romske skupnosti Andreja Simonič ter predstavnik romskega društva Romano Anglunipe, g. Krasniqi.

Maribor do sedaj še nima ustanovljene Komisije za romska vprašanja, saj ni med tistimi dvajsetimi

občinami, kjer imajo prebivalstvo s statusom avtohtonega romskega prebivalstva medtem, ko imajo ostale občine z avtohtonim prebivalstvom po večini že urejene Komisije za romska vprašanja, oziroma Posebna delovna telesa za spremljanje položaja romskih skupnosti.

V Mariboru smo pri tem tako naleteli na pionirsko delo, vendar naše društvo aktivno deluje že vrsto let, tako da se z romsko problematiko srečujemo že ves čas in jo po

najboljših močeh tudi rešujemo. Naša Komisija za romska vprašanja se bo od drugih razlikovala po tem, da jo bodo sestavljali predstavniki različnih lokalnih institucij ter predstavniki v Mariboru živečih Romov. In takšna zasedba komisije bo zagotovo najbolj dobrodošla za reševanje romskih problemov na najrazličnejših področjih, od stanovanjske, socialne in zaposlitvene problematike.

2. redna letna skupščina ZKD Maribor

Andreja Simonič

26. marca sem se v veliki dvorani IZUMA-a v Mariboru udeležila 2.redne letne skupščine Zveze kulturnih društev Maribor, v nadaljevanju ZKD. Skupščine se je udeležilo 39 predstavnikov od 77 kulturnih društev, katera so včlanjena v ZKD Maribor, tako, da smo bili sklepčni. Sprejeto je bilo poročilo o delovanju ZKD-ja za obdobje lanskega leta in finančno poročilo za leto 2007.

Ugotavljamo, da se stanje kulture in kulturnih društev stalno slabša. Veča se sicer samo število kulturnih društev, vendar na račun drobljenja velikih društev, za katere je že samo delovanje postalo prevelik finančni zalogaj. Zaključuje se tudi prenova »Katantene« na lokaciji Evroparka, kar prinaša s seboj nove prostore za vadbo, različne prireditve ter rešitev za nekatera brezdomna društva. V Mariboru so mestne četrti popolnoma brez prostorske infrastruktu-

re. Le obrobne občine (Rače, Fram, Hoče,...) imajo prostore na razpolago za razne kulturne dejavnosti. Tudi mačehovski odnos države do kulture je zaskrbljujoč, če imamo pred seboj dejstvo, da je v Občini Maribor za kulturo namenjeno manj kot 2,00 EUR-a na prebivalca in to kot Evropski kulturni prestolnici Vzhodne kohezijske regije v letu 2012.

Potrebno bi bilo izboljšati pogoje za delovanje društev in delo kultur-

nikov, povečati kulturne dejavnosti, opazamo pa tudi, da naše osnovne šole niso zadosti stimulatивne.

Pojavi se resno vprašanje: » Kam vodi taka brezbržnost? »

Na podlagi Zakona o društvih (Ur.l. RS št. 61/2006) smo na skupščini ZKD sprejeli spremembe in dopolnitve Statuta ZKD Maribor. Kar za kulturna društva pomeni dodatno delo, saj je potrebno uskladiti in dopolniti statute posameznih društev po novi zakonodaji.

Novice

- Tudi v drugem poskusu se za nadomestne volitve za predstavnika romske skupnosti v novomeškem občinskem svetu nihče ni prijavil. Volitev, napovedanih za 18. maj tako ne bo. Občinska volilna komisija bo na naslednji seji o tem poročala občinskemu svetu. Le-ta bo moral v skladu z zakonodajo vnovič razpisati volitve, saj mora biti vsako izpraznjeno mesto v občinskem svetu nadomeščeno najkasneje v šestih mesecih.

Mauk dujtomur hi kijsno hi u rok vašu kandidaturi vašu novomeško občinsko romano svetnik, ni akaun pe niko na šunadja. U volitvi site ujanahi andu 18.maj, pa na ovna. I občinakri volilni komisija paladauh phukavla le občinakre svetiske pri seja. Akur pa site papal palu zakun, pijsina auri mik djik parude volitvi, khauj saku čuču heju andu občinakru svet site ovlahi parudu lek kijsnider andu šuf masek.

- Ob izidu knjige Vere Klopčič Položaj Romov v Sloveniji: Romi in Gadže, je Informacijski urad Sveta Evrope v sodelovanju z Inštitutom za narodnostna vprašanja pripravil javno razpravo na temo: Kakšen je

medkulturni dialog za boljši položaj Romov v Sloveniji?

I Vera Klopčič dinja auri kenva Romengru položaj andi Slovenija, U gourdja tu Roma, u informnacijsko urad Evropakru them khetaun le inštitutiha vašu nacijsiakre phučibja kerdja phradu vakeribe: Souh hi u buterfilitiku vakeribe vašu fider Romanu položaj andi Slovenija.

- Športno društvo Škorpion je osvojilo prvo mesto v slovenski ligi na tekmovanju v pikadu, ki je bilo ob koncu aprila v Mariboru. Na tekmovanju je sodelovalo okrog 20 ekip iz vseh regij. Škorpion je bila

edina romska ekipa in fantje so ponosni, da jim je uspelo osvojiti prvo mesto.

U športno društvo Škorpion dji-rindja eršti heju andi slovenski liga vašu pikadu, u tekmovanje sinja lejsti divisa andu april andi Maribor. Pru tekmovanje sana 20ekipi, andru cile regiji. U Škorpion sinja edini romani ekipa, u chave pa hi vujašne, hot šej uštidične u eršti heju.

- Romi po vsem svetu 8. aprila, obeležujejo svetovni dan Romov, ki je bil izbran na prvem svetovnem kongresu Romov leta 1971 v Londonu. Zveza Romov Slovenije

je osrednjo prireditev pripravila v Lendavi in Krškem, več prireditev pa je bilo dneh tudi v drugih slovenskih mestih.

U Roma pru cilu vilaugu u 8. april rikijras auri Themeskru Romanu dij, souh sinja auri kedijme pru eršti themeskru kongres andu 19971 andi London. I Slovenski Romani Unija kerdja duj prireditvi Lendava te Krško, buter prireditvi pa sana kerde andi adala divisa te andu aur slovenske fure.

- Na svetovni dan Romov je v Lendavski gledališki in koncertni dvorani bil jubilejni koncert ob pra-

znovanju 80-letnice Radia Slovenija in 50-letnice Televizije Slovenija.

Nastopili sta dve na prvi pogled skoraj nezdružljivi glasbeni zasedbi: romska skupina Halgato band in Orkester slovenske policije. Glasbeni gosti so bili Vokalna skupina Zarja, romska skupina Langa, Lara Jankovič s skupino Akord, Horvat Marijo Palko s Sašo Ostojicem ter violinist Saša Olenjuk. Prireditev sta vodila Lara Jankovič in Bogdan Miklič. Prireditev je imela naslov: Nekoč sta živela godec in plesalka...

- 1 program Radia Slovenija in Zvezo Romov Slovenija sta organi-

zirala Koncert ob 80-letnici Radia Slovenija in 50-letnici televizije Slovenija. Koncert je bil 8. aprila –na svetovni dan Romov v Gledališki in koncertni dvorani Lendava ob 20.00 uri. Prireditev je imela naslov NEKOČ STA ŽIVELA GODEC IN PLESALKA....

U 1-ti program Radia Slovenija te i Romani Unija kerde khetaun vašu 80-deš berš la Raijakro te 50-deš berš la Televizija Slovenijakro koncert souh sinja andu 8-to aprila pru Romano dij andi Gledališki dvorana andi lendava 8-ge kerauti la prireditov ovla aunav u Hegedijsi te i plesačkijna....

Andu 5.april vašu romanu dij, kerdja i SRU, kulturni prireditev pri sej khelde te djilaude u kulturne skupini te u romane hegedišja andri Posavja, Bela Krajna, Dolenjska, Prekmurjæ Maribor, Velenje, te u Halgato band . U slavnosne alava sana le Baluh Stane, le angjune zaru urad vašu naciji.

- ZRS je 5. Aprila, pripravila proslavo za dan Romov v Krškem. Kulturni program so popestrile folklorne in glasbene skupine iz Posavja, Bele Krajne, Dolenjske, Prekmurja Maribora, Velenja, in Halgato band. Slavnostni govor je imel magister Stane Baluh, direktor urada za narodnosti.

Te adau berš pumen u Roma lakle le vlaudakre manušeca anu 8-to april

le angjuneha andru državakro zbor le Cukjati Franciha andi Ljubljane. Andu 10-apri pumen lakle le Slovenske angjuneha le Turk Daniloha, mijk isto dij pa le vlaudakre angjuneha le Janša Janeziha. Le državne

predstavnikjenca vakerde palu aktualne kinji, palu romanu zakon te palu te kijrel u nacionalnu program vašu Roma.

- Tudi letos so se predstavniki Ro-

mov srečali z vladnimi predstavniki. 8. aprila z predsednikom državnega zbora z Francetom Cukjatijom v Ljubljani. 10. aprila pa najprej z predsednikom države z Danilom Turkom, istega dne pa še z predsednikom slovenske vlade z Janezom Janšo.

Z državnimi predstavniki so se pogovarjali o aktualni problematiki, o izvajanju romskega zakona in o pripravi nacionalnega programa za Rome.

Romsko-slovenski časopis

Jadranka Šarkezi, 8. a, OŠ Franceta Prešerna Črenšovci, mentorica: Majda Frančič, prof. slov.

Romsko-slovenski tematski časopis AUČ (aktualni ustvarjalni časopis), številka 4, so izdali romski učenci OŠ Franceta Prešerna Črenšovci na svetovni dan Romov, 8. aprila 2008.

Časopis obsega 8 strani. Na njih najdemo pesmi, zgodbe, prevode pesmi znanih slovenskih pesnikov v romski jezik, prevode v tuje jezike, fotografije iz romskega naselja Kamenci, risbe učencev Romov, legendo o Romih, intervju in še marsikaj. Na naslovnici lahko preberemo uvodnik Časopisu na pot, ki ga je napisala mentorica in urednica prvega romsko-slovenskega časopisa na naši šoli Majda Frančič, hkrati pa tudi prazniku v pozdrav, besedilo, ki ga je napisala ravnateljica OŠ Črenšovci Marija Horvat.

Časopis ima tri rubrike: Kdo smo mi, Kdo sem jaz in Pišemo, ustvarjamo... Od razmišljanja, kdo Romi sploh so, so učenci prešli na besedila, v katerih so pisali o sebi, svojem življenju, prostem času, šoli, na zadnjih straneh pa so objavili še prevode, mpr. pesem Moj klobuk ima tri luknje so prevedli kar v pet jezikov: romski, nemški, angleški, portugalski in švedski jezik. Poleg tega so ponazorili svoje življenje še s preprostimi risbami.

Za fotografije iz romskega naselja Kamenci je poskrbel učitelj likovne vzgoje Tibor Frančič, ki je vsaki strani časopisa dodal še romsko zastavo. Za prispevke so poskrbeli učenci Romi in njihovi učitelji mentorji pri rednem pouku, v podaljšanem bivanju, pri individualnih urah dodatne pomoči. Večino pesmi je prevedla in v romščini lektorirala učenka črenšovske šole tanja Levačič iz

9. razreda, za lektoriranje v slovenščini pa je poskrbela urednica Majda Frančič, prof. slov.

Učenci Romi črenšovske šole so se skupaj z mentorji pri prvem romsko-slovenskem časopisu zelo potrudili, prav tako uredniški odbor časopisa. Na časopis so ponosni vsi na šoli, tudi zato, ker je izšel leta 2008, v Trubarjevem letu in mednarodnem letu medkulturnega dialoga, in je dokaz,

da lahko časopis veže med seboj dva različna jezika in dve različni kulturi. Dokazuje pa tudi, da nas različni kulturi ne razdvajata, ampak povezujeta in bogatita. Ob tem pa moramo poudariti, da je prvi romsko-slovenski časopis izšel tudi v sklopu kulturnih dogodkov ob 200-letnici šolstva v Črenšovcih.

Osnovna šola Franceta Prešerna Črenšovci

8. april - svetovni dan Romov

ČASOPISU NA POT

Piše se leto 2008, leto, ki je nekaj posebnega, saj obeležujemo 500-letnico rojstva Primoža Trubarja, očeta slovenske besede, začetnika in utemeljitelja slovenščine. Je pa leto 2008 tudi mednarodno leto kulturnega dialoga, leto jezikov in multikulturnosti. Prav zaradi vsega naštetega je izšla posebna številka AUČ-a, našega šolskega časopisa.

V celoti je posvečena prav vam, učenci Romi, vašim staršem, sorodnikom in sosedom. Vse pesmi, kratke zgodbe, utrinki iz vašega življenja, ujeli v fotografijo, risbo in besedo, pa prevodi iz ali v romski jezik, vse to je v tem AUČ-u samo vaše in za vas ob svetovnem dnevu Romov.

Vzamite v roke naš in vaš časopis, prelistajte ga, berite ga sami ali že s kom in pri tem uživajte v bogastvu vašega, romskega, slovenskega in še katerega jezika! Bodite ponosni na svoj jezik in samo vašo kulturo, ohranjajte in negujte ju - še naprej!

AUČ pa naj bo - preprosto - naše darilo za vas ob mednarodnem letu multikulturnosti!

MAJDA FRANČIČ, urednica

PRAZNIKU V POZDRAV

Pred nami je prvo romsko glasilo OŠ Franceta Prešerna Črenšovci, ki je izšlo prav na praznik Romov - 8. aprila. Veseli smo, da nam je to uspelo in da je uspelo predvsem vam, našim učencem Romom. Čestitam vsem učencem in njihovim mentorjem za ustvarjalnost, vztrajnost in pripravljenost delati drugače, bolje in kvalitetnejše.

V šol. letu 2007/2008 imamo na naši šoli 43 romskih učencev, ki izhajate iz naselij Kamenci v Črenšovcih in iz Trnja.

Veliko pozornosti posvečamo prav vam in vašim staršem, saj vemo, da je edino delo tisto, ki prinese uspehe.

Naša OŠ je bila že некоč vključena v inovacijske projekte na področju učnega in socializacijskega dela z učenci Romi in danes lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da smo delali prave stvari.

Učenci Romi ste na naši šoli vedno integrirani v matične oddelke, za vas so organizirane posebne oblike individualne in skupinske pomoči, ure dopolnilnega pouka, ure svetovanja pri učiteljih in svetovalni službi ter ure dodatne strokovne pomoči, ki jih dobivate preko odločb ZRSŠ. Tako na šoli izvajamo 25 ur individualne in skupinske pomoči ter 46 ur DSP, ki jih deležno 14 učencev. Vsak učenec Rom ima zagotovljeno vsaj eno ali več ur pomoči, ki so za vaš uspeh še kako dobrodošle. Večina vas je vključenih tudi v OPB. Tako vsi romski učenci napredujete v višji razred in OŠ tudi uspešno zaključite.

Veseli smo, da romski učenci uspešno nastopate na vseh prireditvah šole in da ne zaznavamo večjih vzgojnih in vedenjskih težav.

Tudi z vami, starši romskih učencev, potekajo različna neformalna srečanja, želeli pa bi, da bi se še bolj vključevali v različne formalne oblike sodelovanja s šolo.

Vsem Romom ob vašem prazniku iskreno čestitam in si želim nadaljnega dobrega sodelovanja.

Ravnateljica zavoda: Marija Horvat, spec. šol. ped.

OSNOVNA ŠOLA FRANCETA PREŠERNA ČRENŠOVCI

ROMSKO-SLOVENSKI AKTUALNI USTVARJALNI ČASOPIS

SEMINAR »nediskriminacija: od teorije k praksi«

Fatmir Bećiri

Od Mirovnega inštituta v Ljubljani sem prejel povabilo na seminar z naslovom: »Nediskriminacija: Od teorije k praksi«, ki sem se ga udeležil 12. in 13. marca 2008 v Ljubljani. Seminar se je dotikal široke palete diskriminacij, od verske, etnične, diskriminacije ljudi, ki so telesno ali duševno prizadeti in različnih drugih diskriminacij. Seminar je potekal dva dni, kjer smo na različnih delavnicah dotikali tem, ki se tičejo tega področja. Od prepoznavanje diskriminacije, kot same, do pomoči žrtvam, različnih komunikacijskih vaj, ob koncu pa smo skupaj naredili evalvacijo in za-

ključek k celotni temi. Zaključek pa je zagotovo ta, da je diskriminacija nezakonita in škodi vsem.

Slovenija sicer ne sodi v sam vrh

nestrpnih držav, kar se tiče te teme, vendar nevarnost za diskriminacijo obstaja vedno in povsod, zato moramo vsi čimbolj delati na tem, da jo preprečimo, saj je krivična iz tega razloga, ker obravnava določene ljudi in skupine neenakopravno, pa naj si bo zaradi narodnosti, rase, invalidnosti, spola, jezika, spolne usmerjenosti, gmotnega stanja, izobrazbe ali pa iz katere koli druge razlike. Naučiti se moramo strpnosti, in jo tudi v praksi uporabljati, da bo sožitje med vsemi nami.

Velike zahvale pa gredo vsem organizatorjem tega seminarja, saj je bil organiziran zelo profesionalno, poleg vsega pa nam je bila dana tudi možnost brezplačne nastanitve v hotelu City Hotel in zelo vesel sem za to izkušnjo, ki sem jo ob tem seminarju doživel.

www.romic.si

ROMIC ROMSKI INFORMATIVNI CENTER
ROMSKA RADIJSKA PRODUKCIJA

Vabimo Vas k poslušanju romskega
radia Romica na frekvenci 97,6 MHz.

DEJAVNOST CENTRA LJUDJE KONTAKT ARHIV ODDAJ PRVA STRAN

telefon: 02 530 81 00 ~ faks: 02 530 81 04 ~ e-pošta: info@romic.si ali info@rromic.com

1. mednarodna romska olimpijada – ROMIADA

Romana Vidic

V okviru počastitve dneva Romov so v Čakovcu na Hrvaškem pripravili prvo Romiada, na kateri so Romi iz Slovenije, Hrvaške in Madžarske pomerili v šestih športnih igrah.

Medjimurska športna zveza Šport za vse že štiri leta prireja športne igre za Rome, letos pa so organizirali 1. mednarodno Romiada, na kateri je tekmovalo 12 ekip. Isti projekt so prijavi tudi na Zavodu za zdravstveno varstvo Murska Sobotna, vendar jim ni bil odobren.

Poleg Romiade pa projekt vsebuje še druge aktivnosti

Namen Romiade je med drugim tudi povečati sodelovanje med Romi.

Slovenski Romi smo imeli pet ekip: Karateiste, Dedeke, Romani Union, Romic in Ženski Forum;

madžarski Romi eno ekipo, domačini hrvaški Romi pa so tekmovali z šestimi ekipami. Čeprav so igre izgledale enostavne in zabavne, se je izkazalo, da je bilo za nekatere potrebno kar nekaj vaje.

Čeprav smo se slovenske ekipe

dobro odrezale, osvojili smo osem medalj in dva pokala, pa nam je bilo pomembnejše druženje. Tudi zato bo Romiada postala tradicionalna. Prihodnje leto pa bo najbrž potekala v Sloveniji.

Obisk slovenskega radia v Monoštru

Romic

V sklopu Zveze Romov Slovenije deluje od 3. oktobra 2003 tudi ROMIC – Romski informativni center in romska radijska produkcija, ki je v začetku leta 2008 pridobila lokalno radijsko frekvenco za območje Murska Sobota z okolico.

Tako je tročlanska delegacija, ki so jo sestavili: Jožek Horvat Muc, predsednik Zveze Romov Slovenije, mag. Stane Baluh, direktor Urada za narodnosti in Bačič Geza, svetovalec pri Zvezi Romov Slovenije obiskali slovenski radio v Monoštru. Delegacijo je sprejel predsednik Slovencev na Madžarskem Jože Hirnek. Namen obiska je bil spoznavnje in delovanja radia v Monoštru. Predvsem pa kako radio deluje, s katerimi težavami se srečuje in o morebitnih prednostih manjšinskega radia.

Spomini na posvetovalnico za dojenčke

Prim. mag. Branislava Belović, dr. med.

Spominjam se leta 1976, ko sem se v ambulanti dispanzerja za otroke v Murski Soboti prvič srečala z bolnimi romskimi otroci, velikokrat z zelo težko bolnimi. Večina jih je končala na zdravljenju v bolnišnici. Kot mlada zdravnica sem si želela in prizadevala narediti za otroke kaj več. Še posebej za romske otroke. Začela sem nagovarjati Romkinje naj prinesejo dojenčke v posvetovalnico za dojenčke. Večinoma so mi odgovorile »Gospa, mi smo Cigani, kaj bi mi v posvetovalnici«. »Je morda vaš otrok drugačen? Poglejte kako lep je. Ima enake pravice kot drugi otroci«. V začetku sem z velikim razumevanjem prizadevnih medicinskih sester opravljala posvetovalnico kar ob kontrolnem pregledu. Bilo jih je potrebno še cepiti. Ker so prihajali izključno takrat, ko so bi bili bolni, cepljenja

ni bilo možno opraviti, zato smo jih naročili na kontrolni pregled in takrat opravili cepljenje. Kočno je prva Romkinja prišla z otrokom v posvetovalnico. Z njo je prišla tudi botrica, ki je za to priložnost otroku kupila lepo obleko v Avstriji. Belo z modro obrobo in modrim slončkom na jopici. Vsi smo se sprehodili skozi čakalnico, da smo lahko videli kako lepo urejen je bil otrok. S časom je bilo vse več romskih otrok v otroški posvetovalnici. Mnoge matere se boste spomnile prvih posvetovalnic. Bilo se je potrebno navaditi priti z otrokom, ko je zdrav. Pa tudi tega, da so ostale matere v začetku nekoliko začudeno gledale romske otroke v posvetovalnici. Oboji smo bili pogumni. Pri delu v posvetovalnici so se pojavljali tudi problemi in težave. Moja mama me je takrat spodbujala z besedami

»Vztrajaj, tudi Romi si zaslužijo dobrega zdravnika«. Seveda smo pri številnih otrocih še naprej opravljali preglede, cepljenja in svetovanja ob kontrolnih pregledih v ambulanti dispanzerja. V začetku je bilo največkrat prav to moje delo. Moram priznati, da me je veselilo. Poklic otroške zdravnice sem imela namreč izjemno rada. Bila sem ponosna, da pri nas romski otroci obiskujejo posvetovalnico. Smo bili prvi v Evropi? Verjetno. Takrat o tem še pomislili nismo. Danes, po mnogih letih se zavedam kako pomembno delo smo opravljali takrat. Zato bi se tudi rada zahvalila sodelavcem, še posebej medicinskim sestram otroškega dispanzerja, ki so skupaj z mano opravljale to pionirsko delo. Še posebej pa vam materam, ki ste pogumno obiskovale posvetovalnico za dojenčke.

www.romic.si

ROMIC

ROMSKI INFORMATIVNI CENTER
ROMSKA RADJSKA PRODUKCIJA

Vabimo Vas k poslušanju romskega
radio Romic na frekvenci 97,6 MHz.

DEJAVNOST CENTRA LJUDJE KONTAKT ARHIV ODDAJ PRVA STRAN

telefon: 02 530 81 00 - faks: 02 530 81 04 - e-pošta: info@romic.si ali info@rromic.com

Dan se začne z veliko skodelico kave

Bogdan Miklič

Današnji čas je za slovenske Rome zapleten, še posebej za dolenske, ki zaradi nastajajočih sprememb in izpadov posameznikov živijo v nenehnem strahu. Pred njimi je velika negotovost. Prišlo je do upora krajanov v nekaterih krajevnih skupnostih in "zgodili" so se Strojani. Težko breme, ki bo zahtevalo veliko truda in denarja. Pomembno je, da si vsi pošteno sežejo (sežemo) v roke in poiščemo skupno rešitev, ki bo prinesla človeku dostojno življenje in sožitje s sosedi.

Med težavami, s katerimi se srečujejo Romi v Sloveniji, je veliko bivanjskih, nekaj vzgojnih, največ pa pri zaposlovanju. Njihove interese na lokalni ravni zagovarjajo romski svetniki v 19 občinah po vsej Sloveniji. A očitno je, da se stvari okoli dolenskih Romov, predvsem tistih, ki živijo v naselju Brezje-Žabjak, vse bolj zapletajo.

Prihod Romov

Naseljevanje Romov na slovensko ozemlje je skozi daljše obdobje potekalo v treh smereh: iz Hrvaške – današnji dolenski Romi, iz Madžarske – današnji prekmurski Romi in iz nemških dežel – današnji gorenjski Romi ali Sinti. To nakazuje tudi današnja naselitev romskih skupin, saj so ostali v bližini meja, od koder so prišli, vsaka od skupin pa govori tudi lastno romsko narečje.

Romi so si na prvem svetovnem kongresu leta 1971 v Londonu za svoj mednarodni praznik izbrali 8. april in na njem opredelili tudi simbole svojega naroda - himno "Djelem, Djelem" in zastavo v zeleni, modri in rdeči barvi s kolesom v sredini. In šele tedaj so tudi

določili, da bodo pripadnost svojemu narodu označevali z imenom Rom.

O hrani in bivanju

Naši Romi najraje jedo meso. Včasih, ko je bilo njihovo življenje precej slabše kot danes, so uživali tudi ježevo meso. Skoraj vsak dan so jedli hrano, ki so jo našli v zabojnikih za smeti ali na javnih smetiščih. In še danes je hrana v romskih družinah pogosto pripravljena na preprost in skromen način. Včasih so romske gospodinje kuhale na prostem, pred barakami

v dimu in v blatu. Pomemben je bil trinožnik, poimenovali so ga "trifuzi", ki so ga postavili na žerjavico ali ob ognju. Danes je tega vse manj.

Življenje Romov v Sloveniji se je začelo spreminjati v zadnjem desetletju. Nekatera romska naselja se povečujejo, druga zmanjšujejo, nastajajo pa tudi nova; življenjski prostor Romov torej še ni dokončno urejen.

Številne romske družine, še posebej dolenske, živijo v barakah. Ponavadi ima baraka samo dva prostora, je brez vode in običajno

tudi brez elektrike. V barakah so možnosti za ureditev življenjskega prostora zelo majhne, zato so večinoma tudi opremljene zelo skromno.

Današnje romske družine se v kar nekaterih pogledih razlikujejo od nekdanje nomadske tovrstne skupnosti. Včasih je bilo za Rome značilno, da so bili oblečeni v oblačila z motivi rož in v rdeči barvi, skoraj vsaka druga družina pa je imela po pet in več otrok. Pri nekaterih dolenjskih Romih je še danes šega, da

noseči ženi ponudijo košček sadja, kave ali česa podobnega, drugače obstaja možnost, da se otrok rodi s podobnim znamenjem nekje po telesu.

Brez kave ne gre

Romi obožujejo kavo in tobak. Kava, ki jo skuha romska žena, je močna in običajno nekoliko bolj sladka. Mnogi so skoraj odvisni od kofeina, saj na dan spijejo tudi do liter te dišeče pijače. Romi so tudi strastni kadilci. Ko niso imeli de-

narja, so tobak dobili iz cigaretnih ogorkov in ga zvili v časopisni papir. Romi čez dan običajno s celo družino potujejo po Sloveniji, pobirajo in prosijo za odpadno, staro in neuporabno železo.

Imamo skupno domovino, skupno državo. Vozimo se po skupnih cestah, pijemo isto vodo in dihamo isti zrak. Ne bom rekel, da smo "obsojeni" na sobivanje, imamo pa čudovito priložnost za prijateljsko sobivanje. (VEČ NA SPLETNI STRANI www.romi.ednevnik.si)

www.romic.si

ROMIC

ROMSKI INFORMATIVNI CENTER
ROMSKA RADIJSKA PRODUKCIJA

Vabimo Vas k poslušanju romskega
radia Romic na frekvenci 97,6 MHz.

DEJAVNOST CENTRA LJUDJE KONTAKT ARHIV ODDAJ PRVA STRAN

telefon: 02 530 81 00 ~ faks: 02 530 81 04 ~ e-pošta: info@romic.si ali info@rromic.com

